

TANDORI DEZSŐ

Kafka, és amerikaiak

A Nagyján-Elköszönés

*Ha egy sápatag, tüdővésztes küllemű stb. –
a karzatról az ifjúnak a műlovarnó, persze,
de a kicsattanó egészség és a pattogó ostor és
az igazgatói hódolat láttán a reményvesztettség
könnyeit ontja a fiatal néző. És Kosztolányi,
most nem az, ahol meghalt, igen, aminek árnyfényében
összes esztétikai igyekezete nekem nevetséges, de
hagyjuk, ő, hogy nem zöld kölyök, mert megérett, ah,
Rilke a virulás helyett az érlelődés homályát és szürkeségét
etc.*

*Kosztolányi, szegényünk, is túl sokat villogott.
Olvastam Kafka fizetésemelést kérő levelét, hagyjuk is.
Meg az ő rémséges halála, szenvedései előtt, szintén.
Tehát ha.*

Tényleg ötven évet a jövőbe lát...

*Ha egy tizennyolctól huszonhatodik éveit
taposó ifjú (fiatal férfi, akkor, jómagam) azt mondja
kezdeteinek kezdetén, hogy ő csak azt a jövőt
kívánja, ami elmúlt, meg hogy... meg hogy... ld. Töredék Ványa
bácsinak, ami a Hamletem lehetett volna, ha már egyetlen
egy nem lehetett, egyetlen, meg hogy némaság a hang helyett,
de ez a némaság mi helyett volt, egál, mondta ifjabb meg nem
értőm (ah, mit tettem, hogy letegyem, amiért letesznek
mellesleg, felbízattva, figyelmetlen, túl csekély képességekkel)
de ha a kezdeti rilkézés, kosztolányizás (Adyt nem is említtem
az Élet vágyott nagy szerelmeivel, hahaha) helyett*

valódi géniuszkán, akkor,

ez az ifjú költő, aki én magam voltam, s oly magam, nyitányul az itt nevezettek stílusutánezatai helyett nem csupán azt mondja tizenhatévesen, hogy „Lehetőségek nyűge a kihasználás kényszere”, hanem például ismeri már Wittgenstein analitikáját, s a híres mondást az amiről nem lehet beszélniről, hogy arról hallgatni kell (ról), azt mondja, így fejlesztve magát közmunka-jellegű, szerencsére közmókát kerülő irányában (irályáében, íme, ma is!), azt mondja: „És amit így még találunk, arról meg nem is érdemes (beszélni)”, és lassan magára talál, és azt mondja.

igen, valódi géniuszként (érthetőbben/formán)

igen, húsz évnél fiatalabban, ezt: „El fog jönni jövő idő, és azt fogom mondani, csak ezt, íme: Arról az egyről nem lehet végképp beszélni, hogy nem akarok mondani senkinek semmit. És sem a közmunkát, sem a közmókát nem akarom. Nincs senkivel semmi közlendőm, és mert két kezem is tökrement, és eddigi teljesítményeim, mennyiségének 1/4-ére vagyok csak képes, bátran mondhatom, Szép Ernővel, fáradt vagyok (így már lehetek), nincs kedvem (így, kedv! mint önálló létező szinte, nincs kutyám, nincs verebem), s magamról nem beszélek. S folytathatnám ezt a számomra egykor megdöbbentően józan hangú amerikai költők modorában, de nekem, ez legalább ifjúkori mondásom volt (na, kettő volt legalább), nekem tíz jó nem ér meg egy rosszat. S vagy senkiben nem bízom, vagy mit tudom én.”

(Fölösdal)

Ahogy W. S. mester...

Agonizálás, ez. Ahogy W. S. mester mondta, mindazonáltal ő lenne a sok szabad szellem közt az egyetlen kispolgár, ő, ő: így én azt mondom, én vagyok az egyetlen, aki azt mondja, persze, nem igaz, hogy az utcán nem akar(ok) senkivel

véletlen se összetalálkozni, senkivel szót váltani,
és hogy N. N. Á. versét így módosíthatjuk, irgalmazz,
Istenem, még veled is lehetőség volna szót váltani, nem,
nekem,
mint a tatai szénben az urán,
sok (viszonylag sok) csoda akad még a világon,
csodák (kis) sora, ahogy iménti

NEKEM SENKIT!

SEMMIT!

medvéimen és madaraimon (emlékükön) és az itthon játszott
kártyabajnokságon kívül (Miért kéne? mondotta Halász
Petár Ottliknál, miért kéne bármit is csinálni a világon),
nekem semmi nincs. Beszéljenek meg mindent mások egymás
közt, szívbeli éhbéri munkáim csörgedezhetnek épp, de
ha ily kínok közt, majd ebbe is belefáradok,
és a htp. (háztartási pénz) becsületes biztosításán
túl stb. – mást nem kérek. De akkor a teljes csöndet.
Igen, csak ha madaram van... igen, csak ha itthon... a víz,
a gáz, a villany, a közös költség... a miért–nem–szart–ma,
a madár mármint. Hanem – EZÉRT MEGHALNI?!

